

Bölcskei Andrea, Családnevek névföldrajzi kutatása Nagy-Britanniában. In: Vörös Ferenc (szerk.), *A nyelvföldrajztól a névföldrajzig. Határtalan névföldrajz*, Megjelenés alatt.

BÖLCSKEI ANDREA

CSALÁDNEVEK NÉVFÖLDRAJZI KUTATÁSA NAGY-BRITANNIÁBAN

1. A családnevek megjelenése, elterjedése és megszilárdulása Nagy-Britanniában

A családnevek megjelenése, elterjedése és megszilárdulása Nagy-Britanniában a normann hódítással (melynek kezdetét 1066-tól, a hastingsi csatától datálják) összefüggő birtoklás- és művelődéstörténeti változások egyik következményének tekinthető. Hódító Vilmos Anglia megszállása során a korábbi, angolszász földbirtokosokat saját, adófizetésre kötelezett normann származású hűbéreseire cserélte; halála évére (1087), egyes becslések szerint, az ország földjének csupán mintegy 8 százaléka maradt helyi, angolszász birtokosok kezén (http://medlibrary.org/medwiki/Anglo-Saxon_England).

A normann előkelők körében a kontinensen a 9. században vette kezdetét, majd a 11. század első felétől vált szokássá, hogy a hűbérbirtok öröklésével a birtok neve – még nem feltétlenül állandó elemként – megjelent a birtokos keresztnéve mellett; a normann földbirtokos réteg megjelenésével e névhasználati gyakorlat került át a szigetországra is (REANEY 1967: 300, 315; KENNETT 2012: *The Normans*). A hagyományos felfogás szerint a családnevek kialakulása, elterjedése és megszilárdulása Angliában végső soron kettős okra vezethető vissza: a családnevek egyrészt a feudalizmus hivatalossága számára kellettek (pl. a királynak fizetendő adó beszedésének, a föld öröklésének dokumentálására; a szolgálók, bűnözők azonosítására); másrészt pedig a korábbi angolszász névállományhoz képest kisszámú keresztnév – melyeket szintén a normannok honosítottak meg a szigetországra – mellé egyénítésre voltak szükségesek (REANEY 1967: 314–315; REANEY–WILSON 1991: xlv–xlvi).

Az egyén azonosítását segítő névösszetevő, csakúgy, mint Európa más országaiban, Angliában is először latin nyelven, jellemzően körülíró szerkezet formájában jelentkezett a keresztnév (vagy keresztnévi funkciójú névelem) mellett (pl. 11–13. század: *ad pontem*); majd, a körülíró jelleget megtartva, normann franciául, később középangol változatban jegyezték fel (pl. 13–14. század: *de la Brigge*; illetve *Atte Brigge* 'at the bridge'); végül pedig, a körülíró jelleg megszűnésével, a 15. századra formailag kialakul a mai értelemben vett családnév (pl. *Bridge*) (vö. MATTHEWS 1966: 55–56).

Az angol nyelvű szakirodalom szerint az ún. *Ítéletnapi könyv* (*Domesday Book*, 1086) és a folyamatosnak tekinthető feljegyzések kezdete (1155) közötti időszakban ugyan alapvető adathiánnyal kell számolnunk, mégis elmondható, hogy ez az a korszak, amikor az első öröklődő családnevek megjelennek a szigetországra. Az öröklődő családnevek megszilárdulásának ideje a kutatók szerint Nagy-Britanniában is földrajzi terület, településtípus, társadalmi osztály és nem függvénye volt. A Dél- és Közép-Anglia területén élő felsőbb társadalmi rétegek tagjai esetében a családnevek megszilárdulása REANEY vélekedése szerint a 12. században indult meg, s KENNETT szerint a 13. század közepére, MATTHEWS szerint a 14. század elejére le is zárult. Az alsóbb társadalmi rétegek és a dolgozó nők esetében ugyanezen a területen REANEY a 13. század elejétől számol öröklődő családnevekkel, amelyek használatát a 14. század elejére, közepére ebben a körben is általánosnak mondja; míg MATTHEWS és VIREECK e társadalmi csoportok esetében inkább a 14. század során öröklődővé váló családnevekről beszél. REANEY adatokkal igazolja, hogy a londoni előkelők már a 12. századtól viselhettek öröklődő családnévet, míg a közép- és alsóbb rétegekhez tartozó fővárosiak családnéve a 13–14. században is jellemzően ingadozott (MATTHEWS 1966: 48–58; REANEY 1967: 301, 314–320; REANEY–WILSON 1991: xlvii–lii; VIREECK 2009: 73–74; KENNETT 2012: *England*).

Észak-Angliában (főként Yorkshire-ben) a földesurak családnevei MATTHEWS és REANEY véleménye szerint a 14. század végére váltak öröklődővé, a közrendűeké pedig még ennél is később. VIERECK általánosságban, társadalmi rétegbeli hovatartozástól függetlenül, vizsgálódva úgy fogalmaz, hogy az észak-angliai területeken a 15. század közepétől számolhatunk öröklődő családnevekkel; míg Skóciában, főként a Felföldön ezek csak a 15–16. század során váltak használatossá. Walesben – ahol a leszármazást mutató *ap*, illetve *ab* ('valaki fia') elemet tartalmazó névformák egészen hosszan éltek – a köznemesek körében a 16. században jelentek az öröklődő családnevek (az Angliába költöző walesiek a határterületeken azonban már a 12. századtól angol típusú családneveket viselhettek), ugyanakkor még a 19. században is szó esik olyan törvényen kívüliekről, csavargókról, a walesi társadalom perifériáján élő csoportok tagjairól, akiknek családneve nem volt ismeretes. VIERECK a peremterületeken (így például a Shetland-szigeteken) sem számol öröklődő családnevekkel a 18. század előtt. HANKS, COATES és MCCLURE összegző véleménye szerint a modern angol családnevek előzményei a 13. és 16. század között váltak öröklődővé, később pedig sokat változhattak a kiejtés, az íráskép tekintetében, illetve népetimológia hatására (MATTHEWS 1966: 48–58; REANEY 1967: 315–320; REANEY–WILSON 1991: lii–lviii; VIERECK 2009: 73–74; HANKS–COATES–MCCLURE 2011: 5).

2. A családnevek modern névföldrajzi kutatásának előzményei Nagy-Britanniában

Egyes családnevek földrajzi megoszlásának vizsgálata már a 19. század végén jelentkezik szempontként az angol családnév kutatásokban. HENRY GUPPY (1890) például saját, azaz Viktória korabeli megyei postai címjegyzékek (az ún. *Kelly's Post Office Directories*) alapján földművesek családneveinek térbeli eloszlásával kapcsolatos statisztikai vizsgálatot végzett. A szerző bemutatja az egyes megyék jellemző családneveit, illetve egyes jól ismert családnevek megyénkénti megoszlását, megadva a vizsgált családnevek korabeli földrajzi eloszlásának lehetséges magyarázatát is. GUPPY az egyes családnevek kialakulásának helyét fürkészve azért fordul a földművesek családnevei vizsgálatának irányába, mert feltételezése szerint e réteg tagjai vándorolnak el legkevesbé az idők során őseik eredeti lakóhelyéről (REANEY 1967: 323–327; VIERECK 2009: 74). Bár REANEY (1967: 324) figyelmeztet rá, hogy a középkori adatok nem támasztják alá egyértelműen GUPPY fenti feltételezését, s hogy a 19. századi családnevek megyénkénti megoszlásának magyarázataként tett megállapítások egy része is kétségbe vonható a korai adatok alapján, hangsúlyozni kell, hogy GUPPY alapvetően jól sejtje meg a nagy-britanniai családnevek földrajzi kötöttségének tényét (HANKS–COATES–MCCLURE 2011: 7).

A 20. század második felének családnév földrajzi vizsgálatai Nagy-Britanniában tulajdonképpen egymástól független részletkutatásoknak ítéltetők. FRANCIS LEESON (1964) saját családneve földrajzi megoszlásának időbeli alakulását vizsgálja 16. századi egyházi anyakönyvek, 1841 és 1850 közötti állami anyakönyvek és az 1961-es telefonkönyv adatai alapján. Egyes gyakori, illetve ritka családnevek földrajzi megoszlását mutató térképlapok közreadásával több témába vágó tanulmányban is találkozunk (pl. BRETT 1985; PORTEOUS 1987; ECCLESTONE 1989; TITERTON 1990; ROGERS 1995; HEY 1997, 1998, 2000). VIERECK (2009: 74–75) megállapítása szerint ezeket az elemzéseket módszertani sokszínűség jellemzi: eltérő korszakok családnévanyagát vizsgálják, a kutatási céloknak megfelelően nagyon különböző típusú források adatainak felhasználásával.

E korszakkal összefüggésben külön is szólnunk kell PERCY H. REANEY a témában kifejtett kiemelkedő munkásságáról. Az általa szerkesztett *A Dictionary of British Surnames* (1958) című családnévszótár (a mű harmadik, RICHARD M. WILSON által átdolgozott 1991/1997-es kiadása az *A Dictionary of English Surnames* címet viseli), valamint az anyagában, szemléletében azt követő kiadványok (COTTLE 1967; HANKS–HODGES 1988; TITFORD 2009) sokáig a brit családnév kutatások alapjának számítottak.

Bár REANEY szótárának jelentőségét a szakemberek ma is elismerik, utóbb többen kritikai megjegyzésekkel is illették a művet. E megjegyzések alapvetően két tekintetben bírálják a szótárat. Egy oldalról a munka mai relevanciáját kérdőjelezi meg: a középkori angol családnevek

szótárának tekintik a művet, mivel mintegy 3000, mára kihalt családnevet tartalmaz; ugyanakkor a 1881-es népszámlálás adataival összevetve közel 20 000, közöttük számos gyakorinak tekinthető családnév maradt a szótárból, azon az alapon, hogy e családneveknek nem volt fellelhető középkori megfelelője REANEY adatai között, illetve a nevek magyarázata nem volt kideríthető a meglévő adatok alapján.

Más oldalról a bírálatok a szótár családnév-etimológiáinak jellegében tükröződő szemléleti problémákra irányítják rá a figyelmet. Így például a középkori családnevek összekapcsolása a modern családnevekkel sokszor pusztán felszínes hasonlóságon alapul, ezért vitatható; az alakváltozatoknak feltüntetett névformák gyakran egymástól függetlenül kialakult családnevek, ugyanakkor a tényleges nyelvjárási alakváltozatok többnyire hiányoznak a megfelelő szócikkekéből; jellemző továbbá a család-, a hely- és a névtörténet összefüggéseinek figyelmen kívül hagyása a magyarázatok megadásakor, valamint az anglocentrikus megközelítésmód egyes ír, walesi és zsidó családnevek megítélésében. Mindez óhatatlanul etimológiai pontatlanságokhoz vezet.

Szemléleti probléma mutatkozik a családnévi jelentés szótárbeli megadásának jellemző formájával összefüggésben is: pl. a *Ravenshaw* családnévnek 'a hollós erdőnél lakó' jelentést tulajdonítani azért problémás, figyelmeztetnek a kritikák, mert ez a megfogalmazás nem veszi figyelembe azt a tényt, hogy a 'hollós erdő' kifejezés előbb helynévvé lett, s valójában e helynév szolgált a családnév alapjául; így a kérdéses családnév jelentésének megadása helyesebb ebben a formában: 'egy 'hollós erdő' etimológiájú névvel jelölt helyen lakó'. Ráadásul ilyen néven már a középkorban is több település volt fellelhető az ország területén, ezek bármelyikének neve szolgálhatott a családnév alapjául, sőt, az is lehetséges, hogy egymástól függetlenül több helyen is kialakult a tárgyalt családnév. A modern kutatásoknak az is a feladatai közé tartozik, hogy a rendelkezésre álló adatok alapján megállapítsák, hogy mely családnevek, családnévváltozatok veszik eredetüket ugyanannak a helynek a nevéből, s melyek a különböző településeket jelölő azonos névformákra visszavezethető homonim családnevek (HANKS–COATES–MCCLURE 2011: 4–6; HANKS–MCCLURE–COATES 2011: 25–26; VIERECK 2009: 83).

REANEY (1967: 327–351) ugyanakkor egyes települések családnévtípusait vizsgáló esettanulmányokat is készített. Tárgyalta például a leicestershire-i Wigston Magna település 13. század második felétől a 18. század második feléig feljegyzett családneveinek fajtáit; azonosította a 13. század vége, illetve a 14. század első fele során Norwich városába költözők származási helyét az ekkor kialakuló helynévi eredetű családnevek alapján, melyeket a *Normich Deeds* (1285–1341) és a *Leet Rolls* (1288–1350) címen ismert gyűjteményekből nyert; hasonló eljárással, a keletkezéskor lévő helynévi eredetű családnevek segítségével, derítette fel azt is, hogy a 12–13. században elsősorban a környékbeli megyékből, a 14. század első fele során pedig a távolabbi Közép-Anglia keleti részeiből is érkeztek betelepülők Londonba, ugyanakkor Délnyugat-Angliából ebben az időszakban csak kevesen költöztek a fővárosba. Utóbbi vizsgálataihoz térképes illusztrációkat is készített (REANEY 1967: 333, 344).

Említést érdemelnek továbbá REANEYnek a családnevek kialakulási helyének azonosításával – mely a nagy-britanniai családnév földrajzi kutatások egyik jellemző célkitűzése – kapcsolatos módszertani megjegyzései is. A helynévi eredetű családnevek esetében maga a helynév, különösen annak nyelvjárási alakja, illetve a helynévben esetlegesen jelentkező nyelvjárási szó segíthet a családnév kialakulási helyének meghatározásában; az óangol és skandináv eredetű személynevek földrajzi megoszlásának ismerete hozzájárul a személynévi eredetű családnevek kialakulási helyének azonosításához; míg egyes foglalkozásnévi eredetű családnevek kialakulásának helye a foglalkozás jellege, illetve, amennyiben nyelvjárási kötöttségeket mutat, a foglalkozásnév alakja, szerkezete alapján rekonstruálható (REANEY 1967: 351–356).

3. A 2000-es évek családnév földrajzi vizsgálatai Nagy-Britanniában

A számítástechnikai újítások a 21. századra lehetővé tették, hogy akár több százézes névkorpusz összetartozó adatait is megbízhatóan és követhetően rögzítsük, az adatok között biztonsággal eligazodjunk, s szükség esetén komplex szempontok alapján rendezhessük őket. Ugyancsak a

számítástechnika fejlődése vezetett el a nagy mennyiségű névadat egyes tulajdonságok mentén való gyors térképre vetítési eljárásának kialakulásához, e technológia folyamatos megújulásához (vö. HANKS, <http://www1.uwe.ac.uk/cahe/research/bristolcentreforlinguistics/fanuk.aspx>).

Mindez természetesen nyomot hagyott az elmúlt másfél évtized nagy-britanniai családneveket érintő névföldrajzi vizsgálódásaiban is. Az alábbiakban három, az interneten is jól dokumentált, idevágó vállalkozást mutatok be: STEVE ARCHER *The British 19th Century Surname Atlas* című interaktív CD-ROM-ját (2003/2015) és az Archer Software néhány más, családtörténeti kutatásokhoz kapcsolódó termékét; WOLFGANG VIERECK vizsgálatát az angol családnevek földrajzi megoszlásáról (2009), valamint a jelenleg is folyó *Family Names of the United Kingdom (FaNUK)* elnevezésű projektet (2010–2017).

3.1. A *The British 19th Century Surname Atlas* és az Archer Software családtörténeti kutatásokhoz kapcsolódó további termékei

STEVE ARCHER *The British 19th Century Surname Atlas* című interaktív CD-ROM-jának első kiadása (az 1.00-as verzió) 2003-ban jelent meg; a térképek kivitelezése, a kezelőfelület felhasználóbarát kialakítása, a szoftveres hibák javítása és a modern interfész kialakítása tekintetében korszerűsített legújabb változat (a 1.20-as verzió) pedig 2015 márciusában került piacra. A CD-ROM használatának műszaki feltételei (személyi számítógép, amelyen Windows 8/7/Vista/XP/98 fut, CD-Rom meghajtó, 16Mb memória, legalább 1024x768 pixel felbontású képernyő) az átlagfelhasználó lehetőségeihez vannak szabva. A CD-ROM lehetővé teszi, hogy az 1881-es, Angliára, Skóciára és Walesre kiterjedő népszámlálási adatok család- és keresztnéveinek földrajzi megoszlását bemutató térképlapokat állítsunk elő egy erre a célra fejlesztett szoftver segítségével.

Az Archer Software honlapja szerint a CD-n tárolt adatbázis, amely a térképi ábrázolás alapjául szolgál, több mint 400 000 különböző írásmódú családnevet (névváltozatot) és mintegy 160 000 keresztnévet tartalmaz. Az adatokat feldolgozó térképkészítő program lehetővé teszi azt, hogy pontos ismereteink legyenek az egyes családnevek 19. század végi elterjedtségének földrajzi kötöttségeire, valamint az egyes korabeli keresztnévek térbeli népszerűségére vonatkozóan. Vizsgálhatjuk továbbá a névvariánsoknak, illetve a családnevek egyes elemeinek (pl. *-thorpe*) a földrajzi megoszlását is. A 2015-ös változat lehetőséget ad arra, hogy az egyes megyék leggyakoribb családneveit kilistázzuk, gyakoriságmegoszlási grafikonokat készítsünk, Skóciát a megyénél kisebb területű kerületek szerint is vizsgáljuk, valamint új default nézeteket (Skócia, Wales) használjunk.

Ha rákeresünk egy családnévre, a képernyő bal oldalán legördülő listában megjelennek a családnevet 1881-ben viselők adatai, melyek különböző módokon rendezhetők (a személynevek követhetik egymást ábécérendben, területegységek szerinti csoportosításban stb.). A képernyő jobb oldalán a néviselők lakhelye alapján az adatok térképre vetítve láthatóak. A térképeken az adatok megyék, illetve a korszakban létező ún. poor law union területegységek szerinti bontásban jeleníthetők meg, abszolút szám és névsűrűség (100 000 lakosra vetítve) tekintetében. A térképlapok színezése ún. floodfill kitöltési eljárással készül; a színek és az egyes színekhez tartozó számtartomány állítható. A térképeken a területegységek neve, valamint a családnév előfordulásának vagy sűrűségének számértéke is feltüntethető. A térképek kiválasztott részlete kivágható és felnagyítható, a partvidék kifelé elhalványuló kék vonallal jelölhető. A térképek egyesével, valamint – összehasonlítás céljából – négyes csoportokban is megjeleníthetőek. Nyomtatáskor szabályozható a térkép nagysága, elhelyezkedése a lapon; illetve állítható a bittérkép mérete a térkép Windows vágólappra exportálásakor. A kinyomtatott térkép címét a program automatikusan állítja elő, a jelmagyarázat helye megadható.

Az Archer Software *GenMap UK* névre keresztelt programja (1997/2002/2007) különféle saját gyűjtésű, nem feltétlenül nyelvi természetű, nagy-britanniai vonatkozású adat földrajzi megoszlásának megjelenítését teszi lehetővé; területkitöltéssel, illetve adatsűrűséget vagy -számot jelző pontok megadásával készült térképek formájában. A térképeken feltüntethetők a megyehatárok; a területnevek; a domborzati viszonyok; a szükséges hely- és helységnevek,

számértékek, illetve egyéni szimbólumok. A program az egyes települések kapcsán jó néhány történeti elnevezést is tartalmaz, így a bármely korszakból származó, helységhez köthető adatok (melyeket akár külső adatbázisból való importálással is nyerhetünk) térképre vetítése szinte teljesen automatikusan történik (<http://www.archersoftware.co.uk/genmap01.htm>).

STEVE ARCHER egyéb számítástechnikai fejlesztései több ponton is kapcsolódnak a főként amatőr családtörténeti kutatókat tömörítő, az egyes családnevek előfordulásának adatait gyűjtő és magyarázó ún. Guild of One-Name Studies (GOONS) egyesület törekvéseihez. A névföldrajzi térképlapok készítésére alkalmas programok mellett az Archer Software néhány további terméke is jelentős segítséget nyújthat a családtörténeti és leszármazást vizsgáló kutatásokban. A *Nominex: British Surname Matching System* elnevezésű rendszer a brit eredetű családnevek lehetséges írásváltozatait azonosítja az íráskép és a kiejtés viszonyát rögzítő mintegy 2400 gépbe táplált szabály figyelembevételével készülő számítógépes fonetikai átírásokon keresztül (<http://www.archersoftware.co.uk/nominex/index.htm>). A *FamilySearch: a Guide to the British batches* nevű weboldal a The International Genealogical Index (IGI) egy korábbi, 2009–2010-es változatában található brit vonatkozású anyagokban való, főként egyházközségek szerinti keresést segíti (<http://www.archersoftware.co.uk/igi/index.htm>). Az *LDS Companion* nevű program pedig a www.familysearch.org. weboldallról letöltött azonos típusú adatokból készít adatbázist, táblázatot (<http://www.archersoftware.co.uk/ldsc01.htm>).

3.2. WOLFGANG VIERECK vizsgálata az angol családnevek földrajzi megoszlásáról (2009)

Az angol családnevek földrajzi megoszlásának a bambergi Otto Friedrich Egyetemen (Otto-Friedrich-Universität, Bamberg) végzett vizsgálata WOLFGANG VIERECK nevéhez fűződik, akit elsősorban a már meglévő, nagy mennyiségű adatot tartalmazó források számítógépes feldolgozásának módszerei és eredményei érdekeltek. A feldolgozásra kijelölt források között megtaláljuk a *The International Genealogical Index* (IGI, 1538–1850) és a *The British Isles Vital Records Index* (VRI, 1538–1906) elnevezésű, az Utolsó Napok Szentjeinek Jézus Krisztus Egyháza (más néven a Mormon Egyház) által készített adatbázisokat; az 1881-es népszámlálás adatait tartalmazó Archer-féle CD-ROM-ot; továbbá a *UK-Info Disk 2004* című telefonkönyvet.

A források adatainak rendezésére és térképre vetítésekor VIERECK felhasználja az Archer Software termékeit, így az IGI és a VRI adatbázisokban kétszer, illetve többször előforduló nevek kiszűrése az *LDS Companion*, az adatok térképeken való megjelenítése a *GenMap UK* (l. fent) segítségével történik. A *UK-Info Disk 2004* mintegy 11,5 millió adatát a szerző előbb Excel adatlistába alakítja, majd ebből készít térképeket egy *PCMap* nevű program segítségével. A térképeken a családnevek előfordulásának abszolút száma is megjeleníthető, megyei bontásban.

A szerző által az interneten is közzétett térképlapok tematikája változatos: egyes családnevek földrajzi megoszlásának ábrázolása (2009: 90, 91); egy adott családnév változatainak területi nyelvjárásokhoz kötése (2009: 95, 96, 97); egyes családnév típusok térbeli kötöttségeinek kirajzolása (2009: 105, 106). A levont következtetések vonatkozhatnak az egyes családnevek térbeli elterjedtségére, ennek időbeli változásaira és okaira; vizsgálhatják, hogy az azonos területen található családnevek típusai mennyiben tekinthetők egységesek; tárgyalhatják a családnevek keletkezési helyének azonosításában segítségül hívható tartalmi (pl. adott helyre utaló név, illetve topográfiai alakulatra vonatkozó nyelvjárási kifejezés; területi kötöttséget mutató foglalkozás-, személy- vagy becenév) és formai tényezőket (pl. betűhasználat, hangváltozások, nyelvjárási kiejtés jelölése, szóalkotási jellegzetességek, szószerkezetek felépítése, az óangol deklináció bomlásának jegyei). Az adatok és megállapítások összevetése pedig hozzásegíthet Anglia művelődéstörténeti szempontból egységesnek tekinthető területeinek azonosításához (2009: 73, 81–82).

3.3. A *Family Names of the United Kingdom (FaNUK)* elnevezésű projekt (2010–2017)

A 2010-ben indult, a nagy-britanniai Arts and Humanities Research Council (AHRC) által finanszírozott FaNUK projekt vezetői RICHARD COATES (névtudomány) és PATRICK HANKS

(lexikográfia). A kutatási munka a bristoli University of the West of England (UWE) egyetem nyelvészeti központjában (Bristol Centre for Linguistics) folyik; az informatikai háttérrel az igen nagy méretű adatbázisok építésében és felhasználói felületének kialakításában komoly jártassággal bíró brnói Masaryk Egyetem Informatikai Kara biztosítja. A projekt résztvevői: PAUL CULLEN (névtudomány), HARRY PARKIN (névtudomány), SIMON DRAPER (történettudomány, 2010–2012), DUNCAN PROBERT (történettudomány, 2012–2014), KATE HARDCASTLE (adatbázis szerkesztés) és DEBORAH COLE (projekt adminisztráció) (DRAPER–HANKS 2011: 22). A történeti időszakokban vagy a jelenkorban Nagy-Britanniában használt nyelvek személy-, illetve családneveinek megítélésére helyi szakértőket és külső konzulenseket vontak be, a következő kutatókat név és szakterület szerint is említve: PETER MCCLURE (személynévi etimológiák), LIAM Ó HAISIBÉIL (ír személynevek), KAY MUHR (ír személynevek), SIMON TAYLOR (skót személynevek), MATTHEW HAMMOND (skót személynevek), PRYS MORGAN (walesi személynevek), OLIVER PADEL (cornwalli személynevek), THOMAS CLANCY (kelta személynevek), HORACE CHEN (kínai személynevek), JAMES HODSDON (arab és muszlim személynevek).

A FaNUK projekt célja az Egyesült Királyságban ma használatos családnevek magyarázata, nem pedig a Brit-szigetektől származó családnevek vizsgálata. Az elemzésbe vont családnevek kapcsán figyelmet fordítanak a név nyelvi és földrajzi eredetének felderítésére; a fellelhető névtörténeti adatok összegyűjtésére; a családnevet viselők számának, lakhelyének azonosítására, főként középkori és kora újkori források demográfiai adatai alapján; a családnév mai földrajzi megoszlásának megrajzolására. Bár maguk a névadatok különféle dokumentumokban már eddig is a kutatók rendelkezésére álltak, a számítógépes technológia mára jutott oda, hogy a digitalizált adatok százezreinek rendszerezésén és összehasonlításán alapuló elektronikus adatfeldolgozás és -rendezés biztonságosan kivitelezhető, ami lehetővé teszi a kutatók számára, hogy a fenti kérdésekkel kapcsolatban megbízható válaszokat fogalmazzanak meg. A kutatási eredményeket a projekt résztvevői nyilvánosan hozzáférhető weboldalról kívánják elérhetővé tenni a széles körű hasznosíthatóság érdekében, a multikulturális brit társadalomban a név és identitás kérdése ugyanis a nagy érdeklődésre számot tartó témák közé tartozik.

A FaNUK projekt első szakaszának (2010–2014) kezdetekor egy érdekes statisztikai számítás figyelembevételével (miszerint az 1350-ben egy személy által viselt családnevek esetében minden 1000 névből több, mint a fele kihal a közösségben a következő 600 évben; STURGES–HAGGETT 1987) a kutatók úgy döntöttek, hogy aktualitásra törekvő munkájuk során a mai családnevekből érdemes kiindulni. A négy év alatt vizsgálandó családnevek körét a következő megfontolások mentén határozták meg: az 1997-es választási névjegyzékben 378 782 két vagy több fő által viselt különböző családnév található, ebből a 100 főnél több személy által viselt családnevek magyarázatára vállalkoztak, mivel ezek tekinthetők hagyományos (azaz az 1881-es népszámlálási és az 1997-es választói adatok között egyaránt szereplő) és gyakori családneveknek a szigetországban. Ezeket felül egyes, történeti vagy nyelvi szempontból érdekes ritkább családnevek magyarázatára is sort kerítettek. Így összességében mintegy 45 000 családnév eredete, története, földrajzi megoszlása került feldolgozásra. A korábbi és újabb kutatási eredmények összegyűjtése, adatbázisban való rögzítése mellett, ahol erre szükség volt, újabb adatok gyűjtésére irányuló levéltári munkára is fordítottak időt a kutatók, a megbízható családnév-magyarázatok kidolgozása érdekében. A magyarázatok alapjául szolgáló névtörténeti adatok forrásai a 11. századtól máig tartó időszakot ölelik fel.

A FaNUK projekt második szakaszában (2015–2017) az 1881-es népszámlálási adatok szerint 20 főnél több személy által viselt családnevek magyarázatára kerül sor, ami 15 000 további családnév vizsgálatát jelenti. Ennek a munkafázisnak képezi részét a projekt első szakasza során összegyűjtött, 1997-ben 50 és 99 fő közötti újabb (1881 utáni) bevándorló által viselt családnevek adatainak az adatbázisba történő beépítése is. Sor kerül továbbá egyes, az első szakaszban idő hiányában megfejtetlenül hagyott családnevek magyarázatának kidolgozására. Ahol erre mód van, a családnevek alapszavának eredetére is kitérnek. Így például a helynévi vagy topográfiai eredetű

családnevek alapszavának magyarázatához az English Place-Name Society (EPNS) által egy másik projekt (JISC-féle DEEP projekt) keretében kidolgozott helynévi etimológiák megtekintésének lehetőségét biztosítják; mintegy 400 személynévi eredetű családnév alapszavának korszerű magyarázatát pedig maguk dolgozzák ki. Bekerülnek a kutatói adatbázisba egyes földrajzi megoszlást mutató, Archer-féle térképlapok is, a szerző engedélyével.

A FaNUK az Egyesült Királyságban ma használatos gyakori családneveket átfogó jelleggel vizsgálja. Nyelviség tekintetében találunk az adatok között angol, cornwalli, skót, Man-szigeti, walesi és normann-francia eredetű családneveket. A történelem során állandónak mondható angol–ír népeségmozgás miatt angol etimonú ír családnevek (pl. *Birmingham*, *Staunton*) és ír etimológiájú angol, skót családnevek (pl. *O'*, *Mac*- kezdetűek) egyaránt bekerültek az anyagba (HANKS–MUHR 2012). Vizsgál a projekt egyes korábbi (1881 előtti), elsősorban hugenotta és zsidó bevándorlók által meghonosított családneveket; valamint egyes későbbi (1881 utáni), főként indiai, kínai és muszlim bevándorlók által viselt családneveket. Utóbbiak kapcsán az elemzés kitér az etimológia megadására, valamint annak bemutatására, hogy a családnév hogyan került be az Egyesült Királyságba és ott mennyire gyakori; a névtörténet további részleteinek felderítését és bemutatását azonban a kibocsátó ország, kultúra névkutatóira bízák.

A családnevek átfogó jellegű vizsgálata abban is megmutatkozik, hogy az érvényes magyarázatok megállapításához a multidiszciplinaritás jegyében több tudományterület legújabb kutatási eredményeit gyűjtötték egybe a projekt résztvevői. Így figyelembe vették a nyelvészet, a történelem, a genetika tudományos eredményeit; a genealógia, a családtörténet egyénileg elért eredményeit; az újabb kiadású középkori források adatait; valamint a digitalizált népszámlálási adatokat egyaránt. Törekvéseik között szerepel a megfelelő statisztikai módszerek kidolgozása a családnevek földrajzi megoszlása időbeli változásainak vizsgálatára, valamint az egyes családnevek kialakulási helyének azonosítására vonatkozóan. Fontos célkitűzése a projektnek, hogy a családnevek eredetének, magyarázatának, történetének megbízható azonosításával, a korábbi téves megállapítások kiigazításával a nagy-britanniai családnév kutatás elmaradásait az európai családnévvizsgálatok mögött pótolni tudja.

A FaNUK hasznosítja, szükség esetén kiegészíti, pontosítja a korábbi nagy-britanniai családnév kutatások eredményeit. A családnevek magyarázatakor több jelentős, közismert korábbi szótár, névgyűjtemény anyagát használja fel, így például forrásai között szerepelnek az alábbi művek: REANEY 1958, REANEY&WILSON 1991, az *English Surnames Series* kötetei (REDMONDS 1973; MCKINLEY 1975, 1977, 1981, 1988; POSTLES 1995, 1998), HANKS–HODGES 1988 az angol családnevek viszonylatában; MORGAN–MORGAN 1985, ROWLANDS–ROWLANDS 1996 a walesi családnevekkel összefüggésben; BLACK 1946 a skót családnevek kapcsán; DE WOULFE 1923, MACLYSAGHT 1985 és DE BHULBH 2002 az ír családnevekkel kapcsolatosan.

A FaNUK projekt várható eredményeivel, kifejtett hatásával kapcsolatban a kutatási terv elmondja, hogy az elkészült szócikkeket *Family Names of Britain and Ireland (FaNBI)* [*Nagy-Britannia és Írország családnevei*] címmel online adatbázisba rendezve kívánják közreadni, mely a legnagyobb ilyen tartalmú adatbázis lesz. Az adatokból *Dictionary of Family Names in Britain and Ireland* [*Nagy-Britannia és Írország családneveinek szótára*] címmel családnévszótárat szerkesztenek, melyet az Oxford University Press hagyományos nyomtatott és online változatban 2017-ben szándékozik megjelentetni. A családnévszótár szócikkei az egyes családnevek kapcsán a következő információkat foglalják majd magukban: etimon és annak jelentése; nyelvi, földrajzi és társadalmi eredet; a névviselők száma és földrajzi megoszlása az 1881-es népszámlálási adatok alapján és a jelenlegi névviselők száma a 2011-es népszámlálás adatai alapján.

A családnévszótár a tudományos és amatőr kutatások hatékony segítője kíván lenni a genealógia, családtörténet, filológia, nyelvtörténet, történelem, humángeográfia és társadalomtörténet területén; az online adatbázis pedig jól használható lesz az iskolai oktatásban kulturális, történeti és identitást érintő kérdések tárgyalása során. További, járulékos eredményként megemlíthető, hogy a középkori–modern angol családnevek mutatójának elkészítésével a projekt a levéltárosok és katalóguskészítők munkáját is segíti. Mivel a téma

jellegénél fogva a nagyközönség általános érdeklődését váltja ki, a FaNUK projekt résztvevői bíznak abban, hogy az eredmények segítenek megértetni az emberekkel a bölcsészet területén végzett tudományos munka értékét, jelentőségét, gyakorlati alkalmazhatóságát; továbbá hozzájárulnak annak felismertetéséhez, hogy a megbízható tudáshoz való hozzáférés a mindennapi életminőséget javítja. A FaNUK projekt céljairól, munkafázisairól és eredményeiről részletes tájékoztatást nyerhetünk a számos kapcsolódó beszámolóból, konferencia-előadásból, publikációból (ezek összegyűjtött bibliográfiai adatai megtalálhatók az alábbi oldalon: <http://www1.uwe.ac.uk/cahe/research/bristolcentreforlinguistics/researchatbcl/fanuk/fanuktalksconferencepapers.aspx>).

A FaNUK projekt első szakaszának keretein belül egy PhD-dolgozat is született, amely a családnevek változását vizsgálja a sajátos kulturális, topográfiai és gazdasági jellemzőkkel bíró Cotswolds területén az 1381 és 1600 környéke közti időszakban (PARKIN 2014). A szerző megfigyelései szerint a családnevek öröklésének, megoszlásának, gyakoriságának jellemzői, egyes nyelvjárási alakok és szavak megjelenése a családnevekben, valamint a családnevek vándorlásának nyomai mind összefüggésben állnak a területhez kötött identitás átalakulásával, amit főként az befolyásolt, hogy a lakosság a gyapjú exportálásáról a gyapjúszövet készítésére állt át a korszakban (PARKIN 2014: ii). A családnevek egyes sajátosságainak illusztrálására névföldrajzi térképeket is felhasznál a szerző (PARKIN 2014: 22, 23, 73, 88, 108, 112, 114, 158, 165, 200, 220, 221, 273). PARKIN (2014: 284) hangsúlyozza, hogy az egyéb területegységek hasonló típusú vizsgálataival való összevetés új összefüggések feltárásához vezethet, különösen az egyedi megkülönböztető név–öröklődő családnevek átmenet angol nyelvterületen megfigyelhető jellemzőinek és okainak elemzése terén.

Az angol szakirodalomban újra meg újra előkerül az a megállapítás, hogy a nagy-britanniai családnevek földrajzi megoszlása meglepő stabilitást mutat századokon át. „Az egyes családnevek még ma is jellemzően ott a leggyakoribbak, ahol létrejöttek; így jó néhány olyan név, amely a nyugati országrészben keletkezett, ma is nagy számban kerül elő ezen a területen, például a *Batten*, *Clist*, *Keck*, *Yeo* és *Vagg* családnevek” (COATES, <http://www1.uwe.ac.uk/cahe/research/bristolcentreforlinguistics/fanuk.aspx>). A névföldrajzi vizsgálatok részben ezért is kapnak kiemelt hangsúlyt az angol szakirodalomban: ha egy modern családnevek bizonyíthatóan köthető egy területhez, nagy valószínűséggel onnan ered. PARTICK HANKS (2015) összeveti az 1881-es népszámlálás adatai szerint Essex, Suffolk és Norfolk megyékhez köthető jellemző családnevek (amelyek esetében a névviselek több mint 70%-a az adott megyében élt) listáját a FaNUK középkori és kora újkori adataival annak vizsgálatára, hogy vajon a 19. században jellemző nevek korábban is nagy számban voltak-e fellelhetők ezeken a területeken. Úgy találja, hogy az 1881-es népszámlálás adatai szerint az Essex megyéhez köthető 36 családnevből 16 (44%), a Suffolk megyéhez köthető 24 családnevből 16 (67%), a Norfolk megyéhez köthető 82 családnevből 48 (59%) keletkezett a kérdéses vagy egy szomszédos megyében, azaz több évszázad viszonylatában is erős földrajzi stabilitást mutat.

4. Összegzés: a modern családnevföldrajzi vizsgálatok multidiszciplináris jellege

Mint a fentiekből is kiderült, a mai családnevföldrajzi vizsgálatok multidiszciplináris jellege megmutatkozik a felhasznált források, a vizsgálati módszerek és a kutatást segítő eszközök változatosságában éppúgy, mint az elért eredmények sokféle tudományágban való különféle felhasználhatóságának lehetőségében. A családnevföldrajzi kutatások eredményeit felhasználhatja, beépítheti ismeretanyagába – hogy csak a legkézenfekvőbbeket említsük – a genealógia, a humánbiológia, a genetika, a történelem, a demográfia, a néprajz, a filológia, a nyelvtörténet és a névtan egyaránt. Az egy adott országon belüli kulturális régiók azonosításához pedig a nyelvjárásnak, a topográfiának, a politikának, a népsűrűségnek, a gazdaságnak és kereskedelemnek, az anyagi kultúrának, a népi építészetnek, a vércsoportok földrajzi megoszlásának sajátosságai mellett a családnevek állományának jellemzőit is figyelembe kell venni (VIERECK 2009: 73, 81).

Hivatkozott irodalom

- ARCHER, STEVEN 2003/2015. *The British 19th Century Surname Atlas*. CD-ROM. Dartford: Archer Software. http://www.one-name.org/PR_SurnameAtlas.html; <http://one-name.org/updated-version-of-surname-atlas/> (2015.05.24.)
- Archer Software* website. <http://www.archersoftware.co.uk/satlas01.htm>; <http://www.archersoftware.co.uk/satlas02.htm>; <http://www.archersoftware.co.uk/satlas03.htm> (2015.05.24.)
- BLACK, GEORGE F. 1946. *The surnames of Scotland: their origin, meaning and history*. New York: New York Public Library. [Reprinted Edinburgh: Birlinn, 1993.]
- BRETT, DONALD 1985. The use of telephone directories in surname studies. *The Local Historian* 16: 392–404.
- COATES, RICHARD–HANKS, PATRICK 2012. The new Family Names of the United Kingdom project (FaNUK). In: Darlu, Pierre–Bloothoof, Gerrit–Boattini, Alessio–Brouwer, Leendert–Brouwer, Matthijs (eds.). *The family name as socio-cultural feature and genetic metaphor: from concepts to methods*. Human Biology Open Access Pre-Prints. DigitalCommons@WayneState. Wayne State University. WSU Press. 24–30. http://digitalcommons.wayne.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1007&context=humbiol_preprints (2015.05.24.)
- COTTLE, BASIL 1967. *The Penguin dictionary of surnames*. Harmondsworth: Penguin. [3rd, fully revised edition by John Titford, 2009.]
- DE BHULBH, SEÁN 1997. *Sloinnnte na b-Éireann = Irish surnames*. Faing, Co. Luimnigh: Comhar-Chumann Íde Naofa. [2nd edition titled *Sloinnnte uile Éireann = All Ireland surnames*, 2002.]
- DE WOUFFE, PATRICK 1906. *Sloinnnte Gaedheal is Gall = Irish names and surnames*. Dublin: M. H. Gill [2nd edition 1922/3.]
- DRAPER, SIMON–HANKS, PATRICK 2011. The ‘Family Names of the United Kingdom’ (FaNUK) Project. *Journal of One-Name Studies*. July–September: 22–23. http://www.one-name.org/journal/articles/vol10-11/vol10-11_FaNUK.pdf (2015.05.24.)
- ECCLESTONE, MARTIN 1989. The diffusion of English surnames. *The Local Historian* 19: 63–70.
- Family Names of the United Kingdom (FaNUK)* website. <http://www1.uwe.ac.uk/cahe/research/bristolcentreforlinguistics/fanuk.aspx> (2015.05.24.)
- FamilySearch: a Guide to the British batches* website. <http://www.archersoftware.co.uk/igi/index.htm> (2015.05.24.)
- Guild of One-Name Studies* website. <http://one-name.org/> (2015.05.24.)
- GUPPY, HENRY BROUGHAM 1890. *Homes of family names in Great Britain*. London: Harrison & Sons. [Reprinted Baltimore, MD: Genealogical Publishing Co, 2003.]
- HANKS, PATRICK 2015. East Anglian surnames. *SNSBI 24th Annual Conference*. University of East Anglia, Norwich, 27–29 March.
- HANKS, PATRICK–HODGES, FLAVIA (eds.) 1988. *A dictionary of surnames*. Oxford: Oxford University Press.
- HANKS, PATRICK–COATES, RICHARD –MCCLURE, PETER 2011. Methods for studying the Origins and History of Family Names in Britain: Philology meets Statistics in a Multicultural Context. In: Larsson, L.–Nyström, S. (eds.). *Facts and Findings on Personal Names: Some European Examples. Proceedings of an International Symposium in Uppsala, October 20–21, 2011*. Uppsala: Acta Academiæ Regiæ Scientiarum Upsaliensis. 37–58.
- HANKS, PATRICK–MCCLURE, PETER–COATES, RICHARD 2011. Family Names of the United Kingdom: a new research project in British anthroponomastics. *24th International Congress of Onomastic Sciences*. Barcelona, Spain, 5–9 September.

- HEY, DAVID 1997. Locating the home of a family name. In: Reaney, Percy H.–Wilson, Richard M. *A Dictionary of English Surnames*. Revised third edition. Oxford: Oxford University Press. 511–520.
- HEY, DAVID 1998. The local history of family names. *The Local Historian* 27/4: 1–20.
- HEY, DAVID 2000. *Family Names and Family History*. London: Hambledon.
- HEY, DAVID 2003. Recent advances in the study of surnames. *The Historian* 80: 13–17.
- KENNETT, DEBBIE 2010. *The Surnames Handbook: A Guide to Family Name Research in the 21st Century*. Stroud: The History Press.
- LEESON, FRANCIS 1964. The study of single surnames and their distribution. *The Genealogists' Magazine* 14/2.
- MACLYSAGHT, EDWARD 1985. *The surnames of Ireland*. 6th edition. Blackrock, Co. Dublin: Irish Academic Press.
- MATTHEWS, CONSTANCE MARY 1966. *English Surnames*. London: Weidenfeld and Nicolson.
- MCKINLEY, RICHARD A. 1975. *The surnames of Norfolk & Suffolk*. Oxford: Leopard's Head Press.
- MCKINLEY, RICHARD A. 1977. *The surnames of Oxfordshire*. Oxford: Leopard's Head Press.
- MCKINLEY, RICHARD A. 1981. *The surnames of Lancashire*. Oxford: Leopard's Head Press.
- MCKINLEY, RICHARD A. 1988. *The surnames of Sussex*. Oxford: Leopard's Head Press.
- MORGAN, T.J.–MORGAN, PRYS 1985. *Welsh surnames*. Cardiff: University of Wales Press.
- Nominex: British Surname Matching System website.
<http://www.archersoftware.co.uk/nominex/index.htm> (2015.05.24.)
- PARKIN, HARRY DAVID 2014. *Change in the by-names and surnames of the Cotswolds, 1381–c1600*. PhD thesis. University of the West of England, Bristol.
<http://eprints.uwe.ac.uk/22938/1/D%20H%20Parkin%20-%20Final%20Thesis.pdf>
 (2015.05.24.)
- PORTEOUS, J. DOUGLAS 1987. Locating the place of origin of a surname. *The Local Historian* 18: 391–395.
- POSTLES, DAVID 1995. *The surnames of Devon*. Oxford: Leopard's Head Press.
- POSTLES, DAVID 1998. *The surnames of Leicestershire & Rutland*. Oxford: Leopard's Head Press.
- REANEY, PERCY H. 1958. *A dictionary of British surnames*. London: Routledge and Kegan Paul. [Second edition: Reaney, Percy H.–Richard M. Wilson 1976. *A dictionary of British surnames*; third edition: Reaney, Percy H.–Richard M. Wilson 1991/1997. *A Dictionary of English Surnames*.]
- REANEY, PERCY H. 1967. *The Origin of English Surnames*. London: Routledge & Kegan Paul.
- REDMONDS, GEORGE 1973. *The surnames of Yorkshire, West Riding*. Oxford: Leopard's Head Press. *Research Councils UK Gateway to Research* website. Family Names of the United Kingdom, Family Names of the United Kingdom 2. <http://gtr.rcuk.ac.uk/project/04EB9698-C3F4-4C1A-8BB1-6598FE22DB69>; <http://gtr.rcuk.ac.uk/project/60DAFA5A-A23E-4D69-B324-2C7A4FD88DFE> (2015.05.24.)
- ROGERS, COLIN D. 1995. *The Surname Detective. Investigating Surname Distribution in England, 1086 – Present Day*. Manchester: Manchester University Press.
- ROWLANDS, JOHN–ROWLANDS, SHEILA 1996. *The surnames of Wales*. Bury: Federation of Family History Societies. [2nd edition, 2007.]
- STURGES, C. M.–HAGGETT, B. C. 1987. *Inheritance of English surnames*. London: Hawgood Computing.
- TITFORD, JOHN 2009. *Penguin Dictionary of British Surnames*. London: Penguin.
- TITTERTON, JOHN 1990. Pinpointing the origin of a surname. *The Local Historian* 20: 3–8.
- VIERECK, WOLFGANG 2009. On the geography of English family names. *Dialectologia* 3: 73–108.

Családnevek névföldrajzi kutatása Nagy-Britanniában

Nagy-Britannia jelenkori családnévállománya több, különböző nyelvű nép, népcsoport hosszas együttélésének eredményeként alakult ki, s a világ különböző pontjairól érkező bevándorlók révén ma is folyamatosan gazdagodik. A

dolgozat először röviden bemutatja a családnevek nagy-britanniai megjelenésének, elterjedésének és megszilárdulásának okait és körülményeit, majd a 19. század végi, 20. századbeli kutatási előzmények megemlézése után az elmúlt másfél évtizednek a szigetországbeli családneveket érintő névföldrajzi vizsgálódásait tekinti át. Kiemelten is szól Steve Archer digitális családnévátlaszáról (2003/2015), Wolfgang Viereck kapcsolódó vizsgálatairól (2009), valamint a jelenleg éppen folyamatban lévő *Family Names of the United Kingdom (FaNUK)* elnevezésű nagyszabású kutatási projektről (2010–2017). Az írás arra is kitér, hogy a bemutatott családnévöldrajzi vizsgálódások milyen típusú eredményekkel gazdagítják a társtudományokat, és milyen hozadékkal járnak a brit közösség egésze számára.

Kulcsszavak: családnevek, névföldrajz, Nagy-Britannia, térképlapok, multidiszciplinaritás

Bölcskei Andrea, PhD docens, a budapesti Károli Gáspár Református Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszékének munkatársa. Főbb kutatási területei: a helynevek történeti és leíró nyelvészeti szempontú elemzése; a kognitív nyelvészet elveinek alkalmazása a névtudományban; földrajzi nevek standardizációja; írói névadás és névtani terminológia.

Elérhetőség:

Károli Gáspár Református Egyetem,
Magyar Nyelv-, Irodalom- és Kultúratudományi Intézet,
Magyar Nyelvtudományi Tanszék;
1146 Budapest, Dózsa György út 25–27;
E-mail: bolcskei_andrea@kre.hu, bolcskeiandrea@hotmail.com

Research projects on surname geography in Great Britain

The modern family name stock of Great Britain has been formed as a result of the long coexistence of several peoples and ethnic groups of distinct mother tongues in the isles; and, by means of immigrants arriving from different parts of the world, this name stock is continuously being enriched even today. The paper first briefly displays the reasons why and the circumstances in which family names appeared, spread and became established in Great Britain in the past; then, after mentioning some predecessors from the end of the 19th and from the 20th century, the author reviews research projects on family name geography in Great Britain carried out in the last fifteen years. Detailed discussion is given to Steve Archer's digital surname atlas (2003/2015), to the geolinguistic analyses prepared by Wolfgang Viereck (2009), and to the large-scale, ongoing project known under the title of *Family Names of the United Kingdom (FaNUK)* (2010–2017). The paper also describes the influences of the presented name geographical research projects on related branches of science, and also their effects on the British community.

Key words: family names, name geography, Great Britain, maps, multidisciplinary

Bölcskei, Andrea is Associate Professor at the Department of Hungarian Linguistics, Károli Gáspár University of the Reformed Church in Hungary, Budapest. Her research interests include the historical and synchronic linguistic aspects of toponyms; the adaptation of the principles of Cognitive Linguistics in Onomastics; geographical names standardization; literary names and onomastic terminology.

Contact information:

Károli Gáspár University of the Reformed Church in Hungary,
Institute of Hungarian Linguistic, Literary and Cultural Studies,
Department of Hungarian Linguistics;
Budapest, Dózsa György út 25–27. H-1146, Hungary;
E-mail: bolcskei_andrea@kre.hu, bolcskeiandrea@hotmail.com